

NATURKLAGENÆVNET
SEKRETARIATET

Frederiksborggade 15, 1360 København K.
Tlf.: 3395 5700
Fax: 3395 5769
E-mail: nkn@nkn.dk Web: www.nkn.dk
CVR: 18210932

Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

24. september 2007
NKN-33-01078
JonHa

Att.: Jan S. Jensen

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
25 SEP. 2007

Hermed følger Naturklagenævnets afgørelse af dags dato i sagen om regionplantillæg nr. 1 med tilhørende VVM-redegørelse for genopretning af Varde Å.

Med venlig hilsen

Jonhild Hansen

Sekretær

Telefon: 33955721

E-mail: jonha@nkn.dk

Afgørelsen er sendt til:

- Helle Carlsen, Vesterbækvej 71, 6800 Varde.
- Varde Kommune, Bytoften 2, 6800 Varde. Att.: Niels Eg Poulsen.
- Lindet Statsskovdistrikt, Stensbækvej 29, 6510 Gram. Att.: Ove Kann.
- Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø. Att.: Jan S. Jensen.
- Oxbøl Statsskovdistrikt, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl. Att.: Ulrik Lorenzen.

Afgørelse
i sagen om regionplantillæg nr. 1 med tilhørende VVM-redegørelse for
genopretning af Varde Å

Ribe Amt har i perioden 18. august til 16. oktober 2006 fremlagt forslag til regionplantillæg nr. 1 til Regionplan 2005 med tilhørende VVM-redegørelse for projektet "Genopretning af Varde Å". Endvidere har et forslag til en justering af det i forslaget beskrevne projekt været offentliggjort i en supplerende høring fra den 20. september til den 16. oktober 2006. Det justerede regionplantillæg er herefter vedtaget af amtsrådet den 15. november 2006. Omboende har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet.

Projektområdet ligger i det tidligere Ølgod, Helle og Varde kommuner. Hele projektområdet ligger nu i Varde Kommune. Projektområdet berører ikke eksisterende eller planlagte byområder eller samlede bebyggelser i det åbne land. Området er ikke lokalplanlagt.

Området udgøres af bl.a. habitatområde nr. 77, der omfatter hele den berørte strækning af Varde Å fra stemmeværket vest for Ansager til afløbet fra Karlsgårde Sø. I de fleste tilfælde er de tilstødende lavbundsområder i den tilhørende ådal også udpeget som habitatområde. Desuden er Karlsgårde Sø med tilstødende hede- og mosearealer også en del af habitatområdet. Ansager Kanal er derimod ikke omfattet af habitatområde nr. 77. Varde Å munder ud i Ho Bugt i den nordligste del af Vadehavet. Det internationale naturbeskyttelsesområde Vadehavet omfatter en række habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og et Ramsarområde, herunder Varde Å på strækningen fra Varde til åens udløb i Vadehavet.

Projektet består i at genoprette en ca. 16 km lang strækning af Varde Å. Hovedformålet er at forbedre forholdene for laksefisken snæbel, som i dag er truet af udryddelse på verdensplan. Danmark er i henhold til habitatdirektivet forpligtet til at sikre snæblen en gunstig bevaringsstatus. De nuværende forhold i Varde Å betyder store begrænsninger i fiskenes vandremuligheder og adgang til de dele af vandløbssystemet, der ligger opstrøms opstemningerne ved henholdsvis Sig Fiskeri og ved

Karlsgårdeværket. Begge opstemninger forhindrer fuldstændig passage for snæbel, hvilket betyder, at arten er afskåret fra store dele af Varde Å-systemet.

Samtidig med at forholdene for snæblen ønskes forbedret, er intentionerne med projektet også at forbedre levevilkårene for en lang række andre fiskearter, dyr og planter. Endvidere har projektet til formål at forbedre de landskabelige værdier omkring Varde Å. Genopretningen af Varde Å omfatter strækningen fra Ansager Stemmeværk til afløbet fra Karlsgårde Sø. Projektet omfatter endvidere Ansager Kanal på strækningen fra Ansager Stemmeværk til kanalens passage af Holme Ådal, idet kanalen ønskes anvendt til opfyldning med overskudsjord fra projektet.

Ribe Amt har vurderet, at projektet er omfattet af punkt 10f i samlebekendtgørelsens bilag 2, der bl.a. omfatter regulering af vandløb, og fundet, at projektet er VVM-pligtigt. Der er herefter udarbejdet en VVM-redegørelse for projektet.

VVM-redegørelsen

Redegørelsen beskriver de forventede miljøkonsekvenser ved at gennemføre naturgenopretningsprojektet. Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug. Redegørelsen består af følgende:

1. Indledning
2. Projektet
3. Planlægningsmæssige forhold
4. Beskrivelse af de berørte omgivelser og projektets miljømæssige konsekvenser
5. Alternativer til det foreslåede projekt
6. Forudsætninger og begrænsninger for miljøvurderingerne
7. Referencer

Om naturgenopretningsprojektets hovedelementer fremgår følgende af VVM-redegørelsen:

- Ansager Stemmeværk nedlægges og ombygges til stryg, der udformes, så det er fuldt passabelt for smådyr og alle fiskearter, herunder snæbel.
- Den vandmængde, der i dag ledes til Ansager Kanal ved Ansager Stemmeværk, ledes fremover til Varde Å. Dvs. at Varde Å fremover vil blive tilført al vand fra Grindsted Å og Ansager Å.
- For at skaffe plads til den stærkt forøgede vandføring i Varde Å graves åen større på strækningen mellem Ansager Stemmeværk og afløbet fra Karlsgårde Sø.
- Varde Å gensnoes på den regulerede strækning mellem Hessel og Nørholm.
- Det nuværende stemmeværk ved Sig Fiskeri fjernes.
- For at sikre optimalt udbytte af de forbedrede passageforhold for fisk etableres 6 – 8 fiskepassable gydestryg samt områder, der er egnede som opvækstområder for snæbel, på den genoprettede åstrækning. Ét af strygene placeres ved Sig Fiskeri.
- Ved Nørholm Gods, som Varde Å passerer på projektstrækningen, reetableres en gammel møllekanal og en del af en tidligere voldgrav, så disse kan fungere som biløb for åen (især ved store afstrømninger). Projektet bidrager samtidig til en genskabelse af kulturmiljøet ved godset.

- Eksisterende muligheder for passage af åen og kanalen via brooverførsler reetableres i det omfang de berøres af projektet. Vejbroen, der fører Hesseldalvej over Varde Å, nedbrydes, da åens forløb flyttes ved gensnoningen. Der etableres en ny bro over åen på dens nye placering.
- Der etableres et sandfang i Varde Å på den nederste del af projektstrækningen til erstatning for et eksisterende sandfang, der nedlægges ved Ansager Stemmeværk.
- Den største del af overskudsjorden fra gensnoningen og udvidelsen af Varde Å placeres i Ansager Kanal, der ikke længere vil modtage vand fra Grindsted Å og Ansager Å. En del af overskudsjorden placeres som følge af et forhøjet indhold af kviksølv i miljøgodkendt depot (Kanalvejsdepotet). Endvidere påregnes dæmningen med akvædukt, der fører kanalen over Holme ådal, også fjernet, dog tages der først endeligt stilling hertil på et senere tidspunkt. Overskudsjorden herfra vil i givet fald ligeledes blive placeret i Ansager Kanal.
- Der etableres i den opfyldte kanal en kanalgrøft, der skal sikre, at de nuværende muligheder for afdræning af landbrugsarealerne omkring kanalen opretholdes.
- De strækninger af den nuværende Varde Å, der efter gensnoningen ikke er en del af åen, reetableres – hovedsageligt ved opfyldning til omgivende terræn med overskudsjord fra projektet.

Ansager Kanal

I projektet påregnes hovedparten af overskudsjorden fra gensnoningen og udvidelsen af Varde Å anvendt til en delvis opfyldning af Ansager Kanal. Opfyldningen vil ske på strækningen fra det nuværende stemmeværk ved Ansager til Holme Ådalens nordlige kant. Af hensyn til bevarelse af kanalen som et synligt kulturspor i landskabet vil opfyldningen ske til maksimalt 1 m under terræn henholdsvis 1 m under digekrone på de strækninger, hvor kanalen ligger over omgivende terræn. I den opfyldte kanal etableres en grøft (Kanalgrøften). Opfyldningen bliver afbrudt af åbne områder, hvor kanalprofilen ikke ændres. Disse områder vil fremstå som små langstrakte søer, som Kanalgrøften passerer gennem. Kanalgrøften etableres for at sikre mulighed for dræning af de omkringliggende landbrugsarealer. Der påregnes ikke etableret en grøft fra de første ca. 2 km fra det nuværende Ansager Stemmeværk. Kanalgrøften forventes at få status som et kommunevandløb med målsætningen B₃ (karpefiskevand).

Dyreliv

Af VVM-redegørelsen fremgår, at fuglelivet ikke er undersøgt nærmere i nyere tid og de foreliggende oplysninger ikke nødvendigvis er helt dækkende for områdets ornitologiske værdier. Den generelle betydning af Varde Å og Karlsgårde Sø er stor for fuglelivet, og der findes her de artsrigeste og største fuglebestande i de stærkt landbrugsprægede landskaber i oplandet til projektområdet. Det vurderes, at der kun vil opstå lokale og midlertidige gener. Evt. ændringer for fuglene vil være af meget lokal karakter og vil ikke påvirke særligt sårbare eller sjældne fuglearter.

Amtet har foretaget få konkrete padderegistreringer i projektområdet, og der er et generelt kendskab til paddernes udbredelse i Ribe Amt. Der henvises til Atlasundersøgelsen af Danmarks pad-

der og krybdyr, amtets egne stikprøveregistreringer samt iagttagelser i forbindelse med sagsbehandling i konkrete sager. Det vurderes, at opfyldningen af Ansager Kanal betyder et tab af overvintringslokaliteter i området, men bevarelsen af afvandingsgrøft og uopfyldte partier vurderes at opfylde behovet for overvintringspladser.

Odderen har en fast bestand i projektområdet. Langs de berørte strækninger af Varde Å blev den fundet på samtlige stationer. Arten fandtes også i områderne omkring Karlsgårde Sø, den er ikke eftersøgt i – og heller aldrig meldt fra – Ansager Kanal. Amtet vurderer, at Ansager Kanal udgør en del af odderens levesteder i lokalområdet, og at kanalen utvivlsomt benyttes som fødesøgningsområde for dyr i bestanden, ligesom den formentlig også har funktion som spredningskorridor for dyr på vandring mellem vandløbssystemer og til og fra Karlsgårde Sø. Ansager Kanal rummer dog ikke de helt store levestedsmæssige kvaliteter. Det vurderes ikke, at odderen yngler i området. Ved en gennemførelse af projektet opfyldes store dele af Ansager Kanal, men over store dele af strækningen bliver kanalen også omdannet til en vandførende grønne, og flere steder ved vejoverføringer vil mindre afsnit af kanalen blive efterladt som små søer med en moderat vandgennemstrømning. Disse elementer vurderes at spille en rolle for odderen, der fortsat kan fouragere langs tracéet og benytte dette som spredningsvej under vandringer mellem levesteder.

Karlsgårde Sø

Den fremtidige vandtilførsel til Karlsgårde Sø reduceres til ca. 25% af den nuværende, fordi søen ikke længere vil modtage vand fra Ansager Kanal. Dette vurderes dog ikke at påvirke vandkvaliteten i søen væsentligt, da vandets opholdstid i søen fortsat vil være meget kort. Tilsvarende vurderes, at der ikke vil ske en væsentlig stigning i tilgængeligheden af tungmetaller fra søens bundsedimenter – herunder kviksølv, som er ophobet i søbunden som følge af det tidligere Grindstedværks udledning af kviksølvholdigt spildevand til Grindsted Å.

Der er i VVM-redegørelsens kapitel 3 og 4 bl.a. redegjort for udpegningsgrundlaget for det internationale naturbeskyttelsesområde og for påvirkningen heraf. Om påvirkningen af de berørte omgivelser og projektets miljømæssige konsekvenser fremgår bl.a.,

- at fremtidssikringen af vandstandsforholdene i åen og sikring af fortsat dræn og grøfter vurderes at medføre, at eksisterende jordbundsforhold vil være uændrede, og at den nuværende arealanvendelse langs åen generelt vil kunne opretholdes,
- at det forventede kvælstoftab efter genopretningen af Varde Å vurderes at resultere i samme eller mindre tilførsel af kvælstof til Ho Bugt og dermed til Vadehavet. Projektet vil således ikke medføre forringelser af habitatområdets naturtyper og levesteder for arterne, eller at det vil medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, som området er udpeget for at bevare,

- at der ikke er nogen grundvandsinteresser, der bliver berørt af den planlagte flytning af vandet fra kanalen til Varde Å. De øvrige reguleringer vil kun give anledning til meget lokale påvirkninger af grundvandsspejlet,
- at indgrebene i § 3-registrerede arealer (Hængesæk og andre kærsmfund dannet flydende i vand), som projektet indebærer, på længere sigt vil understøtte kvaliteten af de stedlige naturtyper. Naturtypen er ligeledes almindelige uden for projektområdet. Indgrebene vurderes derfor ikke at være i konflikt med nationale og regionale botaniske interesser,
- at tilstanden af Varde Å og de tilstødende eng- og mosearealer i såvel fysisk som biologisk henseende bliver så meget bedre efter gennemførelse af projektet, at dette klart vil opveje og fuldt ud kompensere for de midlertidige skader og forstyrrelser, som anlægsarbejdet nødvendigvis vil medføre for yngle- og trækfuglene, og
- at den spidssnude frø er almindelig i det meste af Ribe Amt, og at projektet ikke vil medføre nogen mærkbar forandring af artens bevaringsstatus.

Alternativer

VVM-redegørelsen indeholder en beskrivelse af hovedforslaget samt et alternativ og et 0-alternativ hvormed situationen bliver den samme, som den er på nuværende tidspunkt. Det foreslåede projekt indebærer, at alt vand føres til Varde Å, idet det er vurderet, at der herved opnås størst mulig succes i forhold til projektets hovedformål – at forbedre forholdene for fiskearten snæbel. Overvejelserne omkring alternative uformninger af projektet har især omhandlet spørgsmålet om den fremtidige fordeling af vand mellem Varde Å og Ansager Kanal af hensyn til fiskeynglen.

Omkring en fremtidig fordeling af vand mellem Varde Å og Ansager Kanal vurderes, ”at der i forbindelse med eventuel opretholdelse af en vis vandføring i Ansager Kanal vil herske ligefrem proportionalitet mellem mængden af vand i kanalen og tab af snæbelyngel og laksesmolt. Ved eksempelvis 80/20 % fordeling af vandet ved Ansager Stemmeværk i åens favør vil 20 % af nedtrækkende snæbelyngel og smolt ende i kanalen, søen eller fisketrappen. I forbindelse hermed må der forventes en dødelighed på ca. 82 %. Ved en 80/20 % fordeling af vandføringen ved det nuværende stemmeværk vil 16 af 100 nedtrækkende fisk således omkomme. En sådan situation er fundet uacceptabel i forhold til projektets hovedformål”.

Det er et væsentligt element i mulighederne for at gennemføre projektet, at hovedparten af overskudsgrunden for udvidelse og gensnoning af Varde Å kan placeres i Ansager Kanal. En eventuel opretholdelse af selv en lille vandføring i kanalen vil medføre en så kraftig beskæring af genplaceringsskapaciteten for overskudsgrunden i kanalen, at deponeringsmuligheder på omdriftsarealer udenfor Varde Ådal må overvejes. Det vil medføre en sådan fordyrelse af projektet, at grundlaget for gennemførelse ikke ville være til stede.

Ved 0-alternativet vil den nuværende lille og meget sårbare bestand af snæbel i Varde Å fortsat være akut truet med konstant risiko for at forsvinde. 0-alternativet vil samtidigt betyde, at de øvrige positive effekter af projektet for natur og landskab ikke vil blive realiseret. Til gengæld vil Ansager Kanal og vandføringen kunne opretholdes svarende til de nuværende forhold. Det betyder, at man undgår tab af kulturhistorisk værdi. Desuden vil det nuværende dyre- og planteliv i kanalen kunne bevares. Endvidere betyder 0-alternativet, at ca. 10 ha § 3-beskyttede arealer kan bevares, og at der undgås et mindre arealmæssigt tab af habitatnaturtypen "Hængesæk og andre kærsumfund dannet flydende i vand". Endeligt vil 0-alternativet betyde, at midlertidige forstyrrelser og gener for fauna, flora og befolkning i anlægsperioden kan undgås.

Klagen

Klagen må forstås således, at klager finder, at der burde have været valgt en anden løsning end den, som Ribe Amt har valgt til genopretning af Varde Å. Det er desuden anført, at VVM-redegørelsen burde være mere gennearbejdet, og at konsekvenserne af projektets gennemførelse burde have været belyst bedre. Klager finder, at VVM-redegørelsen lider af mangler i forhold til bl.a. følgende emner:

Ansager Kanal: Klager har anført, at Ansager Kanal efter projektets gennemførelse vil bestå som en afvandingsgrøft for oplandet kvalitetsfastsat som B₃ karpefiskevand. Der er ikke i VVM-redegørelsen nærmere redegjort for undersøgelser af, hvorvidt afvandingen fra oplandet er tilstrækkeligt til at etablerer en grønne med helårlig vandføring. Eller hvorvidt disse vandtilførsler har en sådan kvalitet, at målfastsætningen kan opfyldes, idet grundvandet er ekstremt okkerfyldt. Yderligere anføres det, at der, i modsætning til hvad amtet skriver, findes lavbundsarealer langs Ansager Kanal, idet der i vinterperioden flere steder langs kanalen ses oversvømmelser på tilstødende marker, samt i Holme Ådal. Klager finder, at dette må være en afgørende forudsætning for de efterfølgende vurderinger i VVM-redegørelsen i relation til overvintringssted for padder.

Dyreliv: Amtet har ikke foretaget tilstrækkelige undersøgelser af tilstedeværelsen af fugle i området og konsekvenserne for disse ved nedlæggelsen af Ansager Kanal. Klager finder, at påvirkningen af fuglelivet er omfattende. Det er i VVM-redegørelsen anført, at der ikke er foretaget undersøgelser af forekomsten, omfanget og udbredelsen af arter i området ved redegørelsens udarbejdelse. Der henvises til en Atlasundersøgelse af padder i Danmark, stikprøvevis undersøgelser foretaget af amtets medarbejdere mv. Der mangler oplysninger om hvornår disse undersøgelser har været foretaget. Det bemærkes yderligere, at forekomsten af oddere langs Ansager Kanal aldrig er blevet undersøgt. På trods af dette fremkommer amtet med en række betragtninger om, hvordan odderens levesteder langs Ansager Kanalen sagtens kan bestå efter omlægningen til afvandingsgrøft. Amtet har ikke dokumenteret sin påstand om, at odderen ikke yngler langs kanalen.

Karlsgårde Sø: Klager anfører, at når Karlsgårde Sø antages at være stærkt forurenet med kviksølv på bunden, vil en reduktion i vandtilstrømningen, alt andet lige, medføre, at søbunden blotlægges og kviksølvforureningen dermed også blotlægges. Dette bør indgå i VVM-redegørelsen. Klager anfører endvidere, at forhold vedrørende påvirkningen af Karlsgårde Sø bør indgå i amtets vurdering af virkningerne på miljøet ved nedlukning af Ansager Kanal.

Alternativer: Det er for klager uacceptabelt, at amtets økonomiske overvejelser i relation til genplacering af jord fra projektet skal være den afgørende faktor i forhold til projektets hovedformål – at beskytte naturen. Amtet har ikke gennemarbejdet alternativer i tilstrækkeligt omfang navnlig med henblik på, at Ansager Kanal stadig kan overtages som et offentligt vandløb i reduceret form som foreslået i VVM-redegørelsen.

Yderligere klagepunkter: Amtet har tidligere udtalt, at de ikke har været bekendt med, at der i området ved Vesterbæk var okkerpåvirkning. Dog har klager fundet frem til et baggrundsnotat ”Undersøgte lokaliteter” udfærdiget af amtet. Heraf fremgår, at Holme Å, som løber ud i Ansager Kanal, er stærkt okkerbelastet. Det fremgår yderligere af samme notat, at der er konstateret spor efter oddere ved Ansager Kanal den 2. maj 2006.

Udtalelser

Varde Kommune har den 6. marts 2007 orienteret Lindet Statsskovdistrikt om den indkomne klage. Hertil oplyser Oxbøl Statsskovdistrikt, at Ribe Amt var projektejer/bygherre for genopretningsprojektet for Varde Å indtil udgangen af 2006. Fra den 1. januar 2007 er projektet overtaget af Skov- og Naturstyrelsen ved Oxbøl Statsskovdistrikt som formel projektejer, idet projektstyringen sker fra Lindet Statsskovdistrikt. Lindet Statsskovdistrikt har den 18. april 2007 oplyst følgende:

Ansager Kanal: Der er ikke grundlag for at anfægte Ribe Amts oplysninger for så vidt angår vandføring og vandkvalitet i den kanalgrøft, som er planlagt i Ansager Kanal efter at denne er fyldt med overskudsjord. Ribe Amt har udarbejdet oplandskort, som viser de områder, hvorfra overfladevand og drænvand strømmer til kanalen. Af kortet fremgår, at kanalens opland nedstrøms Grødevej er ca. 500 ha, svarende til 5 km². Med hensyn til vandkvaliteten i kanalgrøften er distriktet ligeledes enig i amtets vurdering. Der henvises til et notat som viser, at ingen af de fem undersøgte drænløb indeholdt okker/ferrojern i koncentrationer, der hindrer opfyldelse af målsætningen ”karpefi-skevand – B₃”.

Dyreliv: Distriktet er bekendt med, at Skov- og Naturstyrelsen i forbindelse med regionplantillæggets og VVM-redegørelsens offentliggørelse stillede Ribe Amt en række opklarende spørgsmål om hensyn til habitatdirektivets bilag IV-arter og naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for

habitatområde nr. 77. På baggrund af amtets besvarelse meddelte Skov-og Naturstyrelsen i brev af 13. oktober 2006, at styrelsen under nærmere angivne forudsætninger ingen bemærkninger havde til regionplantillægget.

Karlsgårde Sø: Distriktet bemærker, at den eksisterende vandstand i Karlsgårde Sø opretholdes uanset gennemførelsen af genopretningsprojektet for Varde Å, idet afstrømningen fra søen gennem Karlsgårde Vandkraftværk som hidtil vil blive tilpasset strømningen til søen. Dermed vil der ikke være risiko for blotlæggelse af søbunden. En eventuel risiko for bundvending i søen, som følge af projektets reduktion af tilstrømningen til søen, er belyst i VVM-redegørelsen. Det oplyses endvidere, at VVM-redegørelsen ikke belyser konsekvenserne for Karlsgårde Sø ved gennemførelse af et genopretningsprojekt for Holme Å, idet projektet i denne VVM-redegørelse alene omfatter genopretning af Varde Å.

Alternativer: For så vidt angår klagers betragtninger omkring 80/20 % fordeling af vandet i åen henvises til VVM-redegørelsens kapitel 5. Distriktet tilslutter sig de anførte vurderinger fra amtet samt prioriteringen af en projektudformning, der opfylder projektets hovedformål (at forbedre forholdene for laksefisken snæbel).

Okker: Om forekomst af okker oplyser distriktet bl.a., at det er korrekt, at (vandet i) Holme Å nedstrøms Hostrup Stemmeværk (den del af åen, som den påtænkte højspændingsledning skulle passere over) er stærkt okkerbelastet, som anført i baggrundsnotatet. Det er derimod ikke korrekt, at denne stærkt okkerbelastede del af Holme Å har udløb i Ansager Kanal. Følgelig tilføres Ansager Kanal ikke stærkt okkerbelastet vand fra Holme Å. Tilsvarende gælder, at den kanalgrøft, som i forbindelse med genopretningsprojektet for Varde Å er planlagt etableret i den delvist opfyldte kanal, ej heller vil blive tilført okkerbelastet vand fra Holme Å.

Odder: Om forekomst af odder oplyses, at når spor efter odder er fundet ved kanalen i 2006 er det ikke ensbetydende med, at arten yngler i eller ved kanalen. Tilsvarende er det distriktets opfattelse, at opfyldning af kanalen og anlæg af en kanalgrøft ikke er ensbetydende med væsentlig forringelse af området som en del af den lokale odderbestands leveområde. Distriktet er derfor enig i amtets vurderinger af projektets påvirkninger af odder, herunder at projektets gennemførelse ikke truer den lokale odderbestand. Distriktet finder, at projektet samlet set vil styrke Varde Å-systemet som kerneområde for odder. Distriktet finder endeligt, at amtets vurderinger er foretaget på et tilstrækkeligt og fagligt forsvarligt grundlag.

Klager anfører hertil, at det af distriktets udtalelse kan ses, at amtet ikke har offentliggjort det korrekte grundlag for sine beslutninger. Det er ikke alle dokumenter, der har været fremlagt for offentligheden. Klager finder, at muligheden for at inddrage offentligheden i beslutningerne er forpasset.

Det anføres yderligere, at klager er bekendt med, at vand fra jorde, der afvander til Ansager Kanal og som er omfattet af afvandingsområdet, er helt rødt af okker, når oppumpning igangsættes.

Om bemærkninger til den manglende omtale af påvirkningerne af Karlsgårde Sø henviser klager til, at VVM-redegørelsen skal indeholde oplysninger om vurderinger af såvel direkte som indirekte påvirkninger fra det projekterede.

Flere af de af klager anførte emner har ligeledes været fremført overfor amtet i offentlighedsperioden. Af regionplantillæg nr. 1 fremgår amtets vurdering af indsigelserne mod tillægget og VVM-redegørelsen. Ribe Amt har bl.a. vurderet:

Ansager Kanal (okker påvirkning og dyrelivet): Afstrømningsoplandet til kanalgrøften er ikke registreret som okkerpotentielt område. På den baggrund, og da afstrømningsoplandet er højt agerland uden lavbundsarealer, findes der ikke grundlag for at antage, at der vil forekomme væsentlige okkerpåvirkninger af kanalgrøften. Der er derfor ikke foretaget videregående undersøgelser heraf. Amtet vurderer fortsat, at kanalgrøften vil kunne fungere som overvintringslokalitet for padder. Da der i og ved Ansager Kanal kun er registreret få fuglearter med direkte tilknytning til vandløbet (og da der alene er tale om almindelige eller talrige ynglefugle som gråand og grønbenet rørhøne), vurderer amtet, at omlægningen fra kanal til kanalgrøft ikke vil få væsentlige konsekvenser for fuglelivet i området. Atlasundersøgelsen af Danmarks padder og krybdyr er udført i perioden 1976 til 1986. Amtet har i perioden 1991 til 2000 udført stikprøveregistreringer af paddebestanden i alle amtets kommuner, og endelig har amtets medarbejdere i forbindelse med den daglige sagsbehandling foretaget feltobservationer af paddebestanden i amtet. Den samlede viden fra disse registreringer sammenholdt med viden om de enkelte arters krav til levesteder vurderer amtet er en god viden om arternes udbredelse i amtet.

Odder: Det er amtets opfattelse – baseret på registreringer i andre områder – at der er god grund til at forvente, at odderne også kan findes i områderne i og ved kanalen, og at området kan fungere som fødesøgningsområde, men især som vandrings- og spredningskorridor. Ud fra kendskab til området og odderens levevis vurderes det imidlertid, at området ikke er yngleområde for arten. Amtet finder, at projektet samlet set og på sigt vil medføre forbedrede forhold for odderen. Denne vurdering er ikke berørt af en usikkerhed omkring omfanget af odderens forekomst ved Ansager kanal.

Alternativer: Det er amtets vurdering, at størst mulig succes i forhold til projektets hovedformål – at forbedre forholdene for snæbel – opnås ved en fuldstændig genskabelse af de naturlige forhold, hvor alt vandet fra Grindsted å og Ansager Å ledes til Varde Å. En vandfordeling mellem åen og

kanalen som foreslået af bl.a. klager er indgået i vurderingerne i forbindelse med VVM-redegørelsens udarbejdelse.

Afgørelse

Denne afgørelse er truffet af Naturklagenævnets formand på nævnets vegne, jf. planlovens § 58, stk. 3.

Rammerne for, hvad der kan reguleres via regionplanlægningen er fastlagt i planloven. Efter planlovens § 58, stk. 1, nr. 4, kan der alene klages til Naturklagenævnet over retlige spørgsmål i forbindelse med amtsrådets afgørelser efter planloven. Det er bl.a. retlige spørgsmål, om amtsrådet kan ændre planlægningen samt om planlovens procedurer for tilvejebringelse af planer er overholdt.

En regionplan fastlægger de overordnede retningslinjer for amters og kommuners administration af planloven og anden lovgivning. Regionplanen skal på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i amtet indeholde en række retningslinjer for arealanvendelsen i regionen. Planlovens § 6, stk. 3, indeholder et katalog over de emner, der skal fastsættes retningslinjer for. Planen skal bl.a. indeholde retningslinjer for de i § 6c nævnte anlæg, jf. § 6, stk. 3, nr. 4. Planlovens § 6c omfatter de VVM-pligtige anlæg. Regionplanen skal desuden tilvejebringes under iagttagelse af procedurereglerne i planlovens kapitel 6.

Adgangen til at ændre regionplanlægningen er ganske vid, når planlovens procedurer for bl.a. inddragelse af offentligheden og høring af berørte myndigheder (med mulighed for veto fra miljøministeren), iagttages. Pligten til at ændre planlægningen som følge af indsigelser omfatter alene emner, hvorom der er nedlagt veto af miljøministeren på vegne af egne eller andre statslige myndigheder. Der er således ingen pligt til at efterkomme indsigelser fra berørte lodsejere, naboer m.v.

Klager har ikke bestridt, at amtet har gennemført de påkrævede offentlighedsfaser, som er beskrevet i planlovens §§ 22-23. Men klager har bl.a. anført, at inddragelsen af offentligheden ikke har været tilstrækkelig, fordi alle amtets baggrundsnotater ikke har været offentliggjort sammen med VVM-redegørelsen.

Naturklagenævnet finder, at amtet har tilvejebragt regionplantillægget og VVM-redegørelsen i overensstemmelse med planlovens regler og procedurer samt at amtet i den konkrete sag har haft et tilstrækkeligt grundlag for at træffe beslutning om at vedtage regionplantillægget. Der er i planloven ikke et krav om, at alt det baggrundsmateriale (amtets eksisterende viden), der er indgået i amtets vurdering af VVM-redegørelsen, skal offentliggøres. Men oplysningerne (notater m.v.) skal kunne stilles til rådighed efterfølgende, hvis der anmodes om indsigt i dem.

VVM-reglerne

Det er dernæst et retligt spørgsmål, om Ribe Amt har overholdt planlovens bestemmelser om vedtagelse af regionplantillæg nr. 1, herunder om VVM-redegørelsen opfylder mindstekravene i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 428 af 2. juni 1999 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelsen), som nu er erstattet af bekendtgørelse nr. 1335 af 6. december 2006 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning.

Naturklagenævnet kan derimod ikke tage stilling til afgørelsens skønsmæssige spørgsmål, herunder hvordan det er mest hensigtsmæssigt at regulere miljøet omkring Varde Å. Det skal i den forbindelse bemærkes, at VVM-reglerne ikke i sig selv fastlægger grænser for, hvad myndighederne kan beslutte af politiske, økonomiske eller andre grunde, men alene stiller krav til indholdet af grundlaget for beslutningerne.

Efter planlovens § 6 c må større enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, ikke påbegyndes, før der er tilvejebragt retningslinjer i regionplanen om beliggenheden og udformningen af anlægget med tilhørende redegørelse (VVM-pligt).

De nærmere regler herom er fastsat i samlebekendtgørelsen. Bekendtgørelsen fastsætter i § 3, stk. 1, at forslag til regionplanretningslinjer for de i bilag 1 angivne anlæg ved nyanlæg skal ledsages af en redegørelse, der indeholder en særlig vurdering af anlæggets virkning på miljøet.

Efter § 3, stk. 2, gælder reglerne i stk. 1 tillige for de anlæg, der er nævnt i bekendtgørelsens bilag 2, når anlægget på grund af dets art, dimensioner eller placering må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. Ved vurderingen heraf skal der tages hensyn til kriterierne i bekendtgørelsens bilag 3. Ifølge bilag 2, punkt 10f er "Anlæg af vandveje og kanalbygning uden for søterritoriet samt regulering af vandløb" omfattet af bestemmelsen i § 3, stk. 2 (bilag 2, punkt 11f i den nuværende VVM-bekendtgørelse).

Efter bekendtgørelsens § 5, stk. 1, skal en redegørelse med VVM-vurdering på passende måde påvise, beskrive og vurdere et anlægs direkte og indirekte virkninger på mennesker, fauna og flora, jordbund, vand, luft, klima, landskab, materielle goder, kulturarv og samspillet mellem disse faktorer. Redegørelsen skal ifølge § 5, stk. 2, som minimum indeholde de i bilag 4 nævnte oplysninger, der i hovedtræk er følgende:

- En beskrivelse af det påtænkte anlæg, herunder bl.a. en beskrivelse af anlæggets fysiske udformning og karakteristika samt arealanvendelsesbehovet under bygnings- og driftsfaserne og et skøn efter type og mængde over forventede reststoffer og emissioner (vand-, luft- og jordbundsforurening, støj, vibrationer osv.) i forbindelse med driften af det foreslåede projekt.

- En oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt samt en oversigt over de væsentligste alternativer og alternative placeringer, som herudover har været undersøgt, en beskrivelse af konsekvenserne af, at anlægget ikke gennemføres (0-alternativet), samt en oplysning om de vigtigste grunde til regionplanmyndighedens valg af alternativ under hensyn til virkningerne på miljøet.
- En beskrivelse af de omgivelser, som i væsentlig grad kan blive berørt af det ønskede anlæg, beskrivelse af anlæggets betydelige virkninger på omgivelserne, herunder navnlig virkningerne på befolkning, fauna, flora og en række andre forhold samt en beskrivelse af de som en mulig følge af miljøpåvirkningerne afledte socioøkonomiske forhold.
- En beskrivelse af anlæggets såvel kortsigtede som langsigtede virkninger på miljøet som følge af påvirkning af overflade- og grundvandssystemer, luftforurening, støjbelastning, anvendelse af naturlige råstoffer, emission af forurenende stoffer, andre genepåvirkninger, bortskaffelse af affald samt beskrivelse af, hvilke metoder, der er anvendt til forudberegningen af virkningerne på miljøet.
- En beskrivelse af de foranstaltninger, der tænkes anvendt med henblik på at undgå, nedbringe og om muligt neutralisere de skadelige virkninger på miljøet.
- Et ikke-teknisk resumé på grundlag af ovennævnte oplysninger.
- En oversigt over eventuelle mangler ved oplysningerne og vurderingen af miljøpåvirkningerne.

En VVM-redegørelse skal ikke indeholde en beskrivelse af alle foreslåede alternativer, men alene en oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt og en oversigt over de væsentligste alternativer og alternative placeringer, som herudover har været undersøgt af regionplanmyndigheden. Naturklagenævnet har tidligere fastslået, at alternativer, herunder også de alternativer, der er foreslået under den forudgående offentlige debat, skal behandles ”mere eller mindre indgående”. Det er tilstrækkeligt, at oversigten giver offentligheden og politikerne en mulighed for at vurdere det ønskede projekt – her hovedforslaget – i forhold til andre realistiske alternativer. Afgørende er, om der kan siges at være tilvejebragt det fornødne grundlag for en beslutning. Det kan således ikke kræves, at der foretages en indgående belysning af alle andre alternativer.

Naturklagenævnet finder på den baggrund ikke, at det er en mangel ved VVM-redegørelsen for genopretningen af Varde Å, at redegørelsen bl.a. ikke omhandler et evt. kommende projekt for genopretning af Holme Å.

I redegørelsen til planforslag, som enten i sig selv eller i forbindelse med andre planer kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, skal der, under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, indgå en vurdering af forslagens virkninger på de internationale naturbeskyttelsesområder, herunder områdets naturtyper og levesteder, samt de arter, området er udpeget for at bevare, jf. den daværende § 6, stk. 1, i habitatbekendtgørelsen. Klagen angår også den generelle beskyttelse af arter efter habitatdirektivets artikel 12 (bilag IV arter). Direktivet har direkte virkning og er umiddelbart bindende for myndighederne. Ribe Amt er således forpligtet til at efterleve direktivets bestemmelser.

Det er Ribe Amts vurdering, at projektet ikke vil medføre en negativ påvirkning af habitatområ-
dernes arter og udpegningsgrundlag eller påvirke beskyttede arter efter habitatdirektivets bilag IV i
øvrigt.

Naturklagenævnet finder ikke grundlag for at anfægte vurderingen af projektets miljømæssige på-
virkninger, herunder den forbedrende funktion i forhold til beskyttede arter og udpegningsgrundla-
gene i de internationale naturbeskyttelsesområder.

Naturklagenævnet finder, at redegørelsens indhold opfylder den daværende samlebekendtgørelses
krav til beskrivelse af det valgte projekt og de miljømæssige konsekvenser heraf.

Naturklagenævnet finder i øvrigt ikke, at der med klagen er skabt grundlag for at antage, at Ribe
Amts VVM-redegørelse eller vurdering og politiske beslutning skulle være båret af usaglige hen-
syn.

Sammenfattende finder Naturklagenævnet, at regionplantillæg nr. 1 med tilhørende VVM-
redegørelse for genopretning af Varde Å er gyldigt tilvejebragt. Klager kan på den baggrund ikke
gives medhold.

Lise Marie Buhl
Viceformand (kst.)

Susanne Spangsberg
Fuldmægtig

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. planlovens § 58, stk. 4. Eventuel
retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. planlovens § 62, stk. 1.